

Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi
Lənkəran Dövlət Universiteti

“Təsdiq edirəm”

Tədris məsələləri üzrə prorektor v.i.e:

dos.Z.I.Məmmədov

“12” sentyabr 2025-ci il.

Fənn sillabusu

İxtisas: 050711- Bağçılıq və tərəvəzçilik

Fakültə: Aqrar və mühəndislik

Kafedra: Aqrar elmlər

I.Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: Subtropik və sitrus meyvə bitkiləri fənni (Subtropik bitkilər fənni poqamı Lənkəran Dövlət Universitetinin Elmi Şurasının 03.XI.2022-ci il tarixli 02-saylı qərarı ilə təsdiq edilmişdir.

Kodu: İPF-B12

Tədris ili: I (2025-2026)

Semestr: I (Payız)

Tədris yükü: Cəmi:120 saat. Auditoriyadan kənar 75 saat. Auditoriya saati - 45 (30 saat müəzire, 15 saat laboratoriya məşğələsi)

Tədris forması: Əyani

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 4 kredit

Auditoriya N: 203

Saat: II gün 3-ü saat müəzire alt həftə

II.Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, elmi dərəcəsi və elmi adı: Ağayeva Mələhət Əli qızı, *biologiya elmlər namizədi, dosent*

Məsləhət günləri və saati: III gün saat 14⁰⁰-17⁰⁰.

E-mail ünvanı: zooloq.60@mail.ru

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş.,Fizuli küç. 70 ,

III.Tövsiyyə olunan dərslər, dərş vəsaitivə metodik vəsaitlər:

Əsas:

Ədəbiyyat

1.Həsənov Z.M., Abbasov Q.C. Süleymanova Y.V. Subtropik bitkilər. Bakı, Aqrar ekologiya nəşriyyatı, 2001

2.Həsənov Z.M., Əliyev C.M.Meyvəçilik. Bakı: MBM nəşriyyatı, 2007

IV. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən prerekvizit fənn yoxdur

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxta başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI. Fənnin təsviri məqsədi: Fənnin məqsədi subtropik və sitrus meyvə bitkilərinin böyümə və inkişaf qanunlarını, torpaq və iqlim şəraitinə münasibətlərini, çoxalma üsullarını nəzəri cəhətdən öyrənmək, bu bitkilərdən bol və yüksək keyfiyyətli məhsul əldə etmək, hər növün və sortun bioloji tələbinə uyğun səmərəli aqrotexniki tələblərin aparılmasından ibarətdir.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq daamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII.Qiymətləndirmə:1.Tələbələrə bəliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50

bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə, 30 bal kollokvium nəticələrinə görə. Əgər fənn üzrə həm seminar və həm də laboratoriya varsa onda 10 bal seminara, 10 bal isə laboratoriyaya görə verilir. Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuanın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzərə alınır.

İmtahanda qazanılan balların maksimum miqdarı 50-dir.

İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

-10 bal- tələbə keçilmiş material dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.

-9 bal-tələbə keçilmiş material tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açə bilir.

-8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;

-7 bal- tələbə keçilmiş material başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırə bilmir

-6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.

-5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.

-4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;

3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırə bilmir;

1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.

-0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladıqı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semester ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladıqı bala əlavə olunmur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

91-100 bal- əla (A)

81-90 bal-çox yaxşı (B)

71-80 bal- yaxşı (C)

61-70 bal- kafi (D)

51-60 bal –qənaətbəxş (E)

51-balədan aşağı- qeyri-kafi (F)

IX. Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin daxili nizam –intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir göröləcək.

X.Mövzu təqim planı. Mühazirə 30 saat , seminar 15 saat Cəmi: 45 saat

N	Mühazirə mövzuları	Saat	Tarix
1	Mövzu № 1. Giriş. Subtropik və sitrus bitkilər fənninin məqsəd və vəzifələri, digər fənlərlə əlaqəsi. Plan: 1.Subtropik və sitrus meyvə bitkiləri fənninin məqsəd və vəzifələri, digər fənlərlə əlaqəsi.. 2.Azərbaycanda subtropik və sitrus meyvəçiliyin inkişafı 3.Qışda yarpaqlarını tökən subtropik bitkilər 4.Qışda yarpağını tökməyən subtropik bitkilər Mənbə: [1;2,;]	2	
2	Mövzu 2. Şərq xirniyi subtropik meyvə bitkisi Plan: 1.Şərq xirniyinin tarixi, mənşəyi, yayılması 2.Şərq xirniyinin botaniki təsviri və bioloji xüsusiyyətləri 3. Şərq xirniyinin növ və sortları. 4.Şərq xirniyinin zərərvericiləri və onlara qarşı mübarizə tədbirləri. 5.Şərq xirniyinin xəstəlikləri və onlara qarşı mübarizə tədbirləri	2	

	Mənbə: [1,2,]		
3	Mövzu № 3. Nar subtropik meyvə bitkisi Plan: 1.Nar bitkisinin tarixi, mənşəyi, yayılması 2.Nar bitkisinin botaniki təsviri və bioloji xüsusiyyətləri 3.Nar bitkisinin növ və sortları. Aqrobiologiyası. 4.Nar bitkisinin zərərvericiləri və onlara qarşı mübarizə tədbirləri. 5.Nar bitkisinin xəstəlikləri və onlara qarşı mübarizə tədbirləri. Mənbə: [1,2,]	2	
4.	Mövzu № 4. Əncir subtropik meyvə bitkisi Plan: 1.Əncir bitkisinin tarixi, mənşəyi, yayılması 2.Əncir bitkisinin botaniki təsviri və bioloji xüsusiyyətləri 3.Əncir bitkisinin xarici şəraitə tələbi, növ və sortları. 4.Əncir bitkisinin zərərvericiləri və onlara qarşı mübarizə tədbirləri. 5.Əncir bitkisinin xəstəlikləri və onlara qarşı mübarizə tədbirləri Mənbə: [1]	2	
5	Mövzu № 5. İnnab subtropik meyvə bitkisi Plan: 1.İnnab bitkisinin xalq təsərrüfatı əhəmiyyəti. 2.İnnab bitkisinin tarixi, mənşəyi, yayılması . 3.İnnab bitkisinin botaniki təsviri və bioloji xüsusiyyətləri 4.İnnab bitkisinin xarici şəraitə tələbi, növ və sortları. 5.İnnab bitkisinin zərərvericiləri və onlara qarşı mübarizə tədbirləri. 6.İnnab bitkisinin xəstəlikləri və onlara qarşı mübarizə tədbirləri. Mənbə: [1,2,]	2	
6	Mövzu № 6. Badam subtropik meyvə bitkisi Plan: 1.Badam bitkisinin xalq təsərrüfatında əhəmiyyəti. 2.Badam bitkisinin tarixi, mənşəyi, yayılması 3.Badam bitkisinin botaniki təsviri və bioloji xüsusiyyətləri 4.Badam bitkisinin xarici şəraitə tələbi., növ və sortları. 5.Badam bitkisinin zərərvericiləri və onlara qarşı mübarizə tədbirləri. 6.Badam bitkisinin xəstəlikləri və onlara qarşı mübarizə tədbirləri. Mənbə: [1,2,]	2	
7	Mövzu №7. Püstə subtropik meyvə bitkisi Plan: 1.Püstə bitkisinin xalq təsərrüfatında əhəmiyyəti. 2.Püstə bitkisinin tarixi, mənşəyi, yayılması 3.Püstə bitkisinin botaniki təsviri və bioloji xüsusiyyətləri 4.Püstə bitkisinin xarici şəraitə tələbi, növ və sortları 5.Püstə bitkisinin zərərvericiləri və onlara qarşı mübarizə tədbirləri. 6.Püstə bitkisinin xəstəlikləri və onlara qarşı mübarizə tədbirləri. Mənbə: [1,2,]	2	
8	Mövzu № 8. Kivi subtropik meyvə bitkisi	2	

	Plan: 1.Kivi bitkisinin xalq təsərrüfatı əhəmiyyəti. 2.Kivi bitkisinin tarixi, mənşəyi, yayılması 3.Kivi bitkisinin botaniki təsviri və bioloji xüsusiyyətləri 4. Kivi bitkisinin xarici şəraitə tələbi., növ və sortları. 5.Kivi bitkisinin zərərvericiləri və onlara qarşı mübarizə tədbirləri. 6.Kivi bitkisinin xəstəlikləri və onlara qarşı mübarizə tədbirləri. Mənbə: [1,2,]		
9	Mövzu № 9: Zeytun subtropik meyvə bitkisi Plan: 1.Zeytun bitkisinin xalq təsərrüfatı əhəmiyyəti 2.Zeytun bitkisinin tarixi, mənşəyi, yayılması 3.Zeytun bitkisinin botaniki təsviri və bioloji xüsusiyyətləri 4.Zeytun bitkisinin xarici şəraitə tələbi., növ və sortları 5.Zeytun bitkisinin zərərvericiləri və onlara qarşı mübarizə tədbirləri. 6.Zeytun bitkisinin xəstəlikləri və onlara qarşı mübarizə tədbirləri Mənbə: [1,2,3]	2	
10	Mövzu № 10. Feyxoa subtropik meyvə bitkisi Plan: 1.Feyxoa bitkisinin xalq təsərrüfatı əhəmiyyəti 2.Feyxoa bitkisinin tarixi, mənşəyi, yayılması 3.Feyxoa bitkisinin botaniki təsviri və bioloji xüsusiyyətləri 4 Feyxoa bitkisinin xarici şəraitə tələbi., növ və sortları 5.Feyxoa bitkisinin zərərvericiləri və onlara qarşı mübarizə tədbirləri. 6.Feyxoa bitkisinin xəstəlikləri və onlara qarşı mübarizə tədbirləri Mənbə: [1,2,]	2	
11	Mövzu № 11.Əzgil subtropik meyvə bitkisi Plan: 1.Əzgil bitkisinin xalq təsərrüfatı əhəmiyyəti 2.Əzgil bitkisinin tarixi, mənşəyi, yayılması 3.Əzgil bitkisinin botaniki təsviri və bioloji xüsusiyyətləri 4.Əzgil bitkisinin xarici şəraitə tələbi., növ və sortları 5.Əzgil bitkisinin zərərvericiləri və onlara qarşı mübarizə tədbirləri. 6.Əzgil bitkisinin xəstəlikləri və onlara qarşı mübarizə tədbirləri Mənbə: [1,2,]	2	
12	Mövzu №12: Sitrus bitkilərinin xalq təsərrüfatı əhəmiyyəti tarixi, mənşəyi, yayılması Plan; 1.Sitrus bitkilərinin xalq təsərrüfatı əhəmiyyəti 2.Sitrus bitkilərinin tarixi, mənşəyi, yayılması 4.Sitrus bitkilərinin xarici şəraitə tələbi., növ və sortları Mənbə: [1,2,]	2	
13	Mövzu № 13. Limon sitrus meyvə bitkisi Plan: 1.Limon bitkisinin xalq təsərrüfatı əhəmiyyəti	2	

	2.Limon bitkisinin tarixi, mənşəyi, yayılması 3.Limon bitkisinin botaniki təsviri və bioloji xüsusiyyətləri 4.Limon bitkisinin xarici şəraitə tələbi., növ və sortları 5.Limon bitkisinin zərərvericiləri və onlara qarşı mübarizə tədbirləri. 6.Limon bitkisinin xəstəlikləri və onlara qarşı mübarizə tədbirləri Mənbə: [1,2,]		
14	Mövzu №14: Naringi sitrus meyvə bitkisi Plan: 1.Naringi bitkisinin xalq təsərrüfatı əhəmiyyəti 2.Naringi bitkisinin tarixi, mənşəyi, yayılması 3.Naringi bitkisinin botaniki təsviri və bioloji xüsusiyyətləri 4.Naringi bitkisinin xarici şəraitə tələbi., növ və sortları 5.Naringi bitkisinin zərərvericiləri və onlara qarşı mübarizə tədbirləri. 6.Naringi bitkisinin xəstəlikləri və onlara qarşı mübarizə tədbirləri Mənbə: [1,2,]	2	
15	Mövzu № 15. Poritağal sitrus meyvə bitkisi Plan: 1.Poritağal bitkisinin xalq təsərrüfatı əhəmiyyəti 2.Poritağal bitkisinin tarixi, mənşəyi, yayılması 3.Poritağal bitkisinin botaniki təsviri və bioloji xüsusiyyətləri 4.Poritağal bitkisinin xarici şəraitə tələbi., növ və sortları 5.Poritağal bitkisinin zərərvericiləri və onlara qarşı mübarizə tədbirləri. 6.Poritağal bitkisinin xəstəlikləri və onlara qarşı mübarizə tədbirləri Mənbə: [1,2,]	2	
	Cəmi	30	

№	Laboratoriya məşğələsi	saat	Tarix
1	Subtropik bitkilərin bioloji və təsərrüfat xüsusiyyətləri	2	
2	Şərq xirniyinin bioloji və sort xüsusiyyətləri	2	
3	Nar bitkisinin bioloji və sort xüsusiyyətləri	2	
4	Əncir bitkisinin bioloji və sort xüsusiyyətləri	2	
5	İnnab bitkisinin bioloji və sort xüsusiyyətləri	2	
6	Badam bitkisinin bioloji və sort xüsusiyyətləri	2	
7	Püstə bitkisinin bioloji və sort xüsusiyyətləri	2	
8	Kivi bitkisinin bioloji və sort xüsusiyyətləri	1	
	Cəmi:	15	

XI. Fənn üzrə tələblər, tapşırıqlar:

Subtropik bitkilərin yerüstü və yeraltı sisteminin morfoloji və bioloji xüsusiyyətlərini, fizioloji funksiyalarını; böyüməsi və formalaşmasının qanunauyğunluqlarını; morfoloji nişanelərinə və bioloji xüsusiyyətlərinə görə subtropik bitkiləri qruplaşdırmağı, əsas subtropik bitkilərin cinslərini, növlərini və sortlarını tanımalı; xarici mühit amillərinin subtropik bitkilərinin

boyuna, məhsuldarlığına və məhsulun keyfiyyətinə təsirini, təbiətdə və insan həyatında bu bitkilərin əhəmiyyətini.

XII.Fənn üzrə təlimin nəticələri

- Sərbəst işləməyi;
- subtropik bitkilər üzərində fenoloji müşahidələr aparmaq;
- təbii ekosistemlərdə bitki populyasiyalarında müşahidə və təcrübi tədqiqatlar aparmağı
- İKT –dən və elektron resurslardan istifadə etməyi.

XIII.Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XIV. Kollokvium sualları

I. Kollokvium sualları:

1. Subtropik bitkilər fənninin məqsəd və vəzifələri, digər fənlərlə əlaqəsi..
2. Azərbaycanda subtropik meyvəçiliyin inkişafı
3. Qışda yarpaqlarını tökən subtropik bitkilər (şərq xirniyi, nar, əncir, innab, badam, püstə)
4. Şərq xirniyinin botaniki təsviri, bioloji və təsərrüfat xüsusiyyətləri, sistematikası və istifadəsi.
5. Nar bitkisinin tarixi, mənşəyi, yayılması və müasir vəziyyəti.
6. Nar bitkisinin botaniki təsviri, bioloji və təsərrüfat xüsusiyyətləri, sistematikası, istifadəsi.
7. Şərq xirniyinin xəstəlikləri və onlara qarşı mübarizə tədbirləri
8. Nar bitkisinin xəstəlikləri və onlara qarşı mübarizə tədbirləri.
9. Nar bitkisinin xarici şəraitə tələbi, növ və sortları. Aqrobiologiyası.
- 10.Şərq xirniyinin tarixi, mənşəyi, yayılması və müasir vəziyyəti

II. Kollokvium sualları:

1. Əncir bitkisinin tarixi, mənşəyi, yayılması və müasir vəziyyəti.
2. Əncir bitkisinin xarici şəraitə tələbi, növ və sortları. Aqrobiologiyası.
3. Innab bitkisinin tarixi, mənşəyi, yayılması və müasir vəziyyəti.
4. Əncir bitkisinin xəstəlikləri və onlara qarşı mübarizə tədbirləri
5. Əncir bitkisinin zərərvericiləri və onlara qarşı mübarizə tədbirləri
6. Innab bitkisinin botaniki təsviri, bioloji və təsərrüfat xüsusiyyətləri, sistematikası, istifadəsi.
7. Badam bitkisinin tarixi, mənşəyi, yayılması və müasir vəziyyəti
8. Badam bitkisinin botaniki təsviri, bioloji və təsərrüfat xüsusiyyətləri, sistematikası, istifadəsi.
9. Innab bitkisinin xarici şəraitə tələbi, növ və sortları. Aqrotexnologiyası.
- 10.Püstə bitkisinin botaniki təsviri, bioloji və təsərrüfat xüsusiyyətləri, sistematikası, istifadəsi.

XV. İmtahan sualları:

-- blok 1 --

1. Subtropik və sitrus meyvə bitkiləri fənninin məqsəd və vəzifələri, digər fənlərlə əlaqəsi..
2. Azərbaycanda subtropik və sitrus meyvəçiliyin inkişafı
- 3.Şərq xirniyinin tarixi, mənşəyi, yayılması
- 4.Şərq xirniyinin botaniki təsviri və bioloji xüsusiyyətləri
- 5.Şərq xirniyinin zərərvericiləri və onlara qarşı mübarizə tədbirləri.
- 6.Şərq xirniyinin xəstəlikləri və onlara qarşı mübarizə tədbirləri
- 7.Nar bitkisinin tarixi, mənşəyi, yayılması

- 8.Nar bitkisinin botaniki təsviri və bioloji xüsusiyyətləri
9.Nar bitkisinin zərərvericiləri və onlara qarşı mübarizə tədbirləri.

--blok 2 --

- 10.Nar bitkisinin xəstəlikləri və onlara qarşı mübarizə tədbirləri
11.Əncir bitkisinin tarixi, mənşəyi, yayılması
12.Əncir bitkisinin botaniki təsviri və bioloji xüsusiyyətləri
13.Əncir bitkisinin zərərvericiləri və onlara qarşı mübarizə tədbirləri.
14.Əncir bitkisinin xəstəlikləri və onlara qarşı mübarizə tədbirləri
15.İnnab bitkisinin tarixi, mənşəyi, yayılması .
16.İnnab bitkisinin botaniki təsviri və bioloji xüsusiyyətləri
17.İnnab bitkisinin zərərvericiləri və onlara qarşı mübarizə tədbirləri.
18.İnnab bitkisinin xəstəlikləri və onlara qarşı mübarizə tədbirləri

--blok 3 --

- 19.Badam bitkisinin tarixi, mənşəyi, yayılması
20.Badam bitkisinin botaniki təsviri və bioloji xüsusiyyətləri
21.Badam bitkisinin zərərvericiləri və onlara qarşı mübarizə tədbirləri.
22.Badam bitkisinin xəstəlikləri və onlara qarşı mübarizə tədbirləri
23.Püstə bitkisinin tarixi, mənşəyi, yayılması
24.Püstə bitkisinin botaniki təsviri və bioloji xüsusiyyətləri
25.Püstə bitkisinin zərərvericiləri və onlara qarşı mübarizə tədbirləri.
26.Püstə bitkisinin xəstəlikləri və onlara qarşı mübarizə tədbirlər
27.Kivi bitkisinin tarixi, mənşəyi, yayılması

--blok 4 --

- 28.Kivi bitkisinin botaniki təsviri və bioloji xüsusiyyətləri
29.Kivi bitkisinin zərərvericiləri və onlara qarşı mübarizə tədbirləri.
30.Kivi bitkisinin xəstəlikləri və onlara qarşı mübarizə tədbirləri
31.Zeytun bitkisinin tarixi, mənşəyi, yayılması
32.Zeytun bitkisinin botaniki təsviri və bioloji xüsusiyyətləri
33.Zeytun bitkisinin zərərvericiləri və onlara qarşı mübarizə tədbirləri.
34.Zeytun bitkisinin xəstəlikləri və onlara qarşı mübarizə tədbirlər
35.Feyxoə bitkisinin botaniki təsviri və bioloji xüsusiyyətləri
36.Feyxoə bitkisinin zərərvericiləri və onlara qarşı mübarizə tədbirləri

--blok 5 --

- 37.Feyxoə bitkisinin xəstəlikləri və onlara qarşı mübarizə tədbirləri
38.Əzgil bitkisinin botaniki təsviri və bioloji xüsusiyyətləri
39.Əzgil bitkisinin xəstəlikləri və onlara qarşı mübarizə tədbirlər
40. Limon bitkisinin botaniki təsviri və bioloji xüsusiyyətləri
41.Limon bitkisinin zərərvericiləri və onlara qarşı mübarizə tədbirləri.
42.Limon bitkisinin xəstəlikləri və onlara qarşı mübarizə tədbirləri
43.Naringi bitkisinin botaniki təsviri və bioloji xüsusiyyətləri
44.Poritağal bitkisinin botaniki təsviri və bioloji xüsusiyyətləri
45.Naringi bitkisinin xəstəlikləri və onlara qarşı mübarizə tədbirləri

Sillabus 050711 - “Bağçılıq və tərəvəzçilik” ixtisası üzrə tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir.

Sillabus “Aqrar elmləri” kafedrasında (12 sentyabr 2025-ci il 01 sayılı iclas protokolu). təsdiq edilmişdir

Fənn müəllimi: biol.ü.f.d. dos.M.Ə.Ağayeva

Kafedra müdiri: tex.e.n. dos. İ.C.Kərimov